

Kerntakendiscussie - thema duurzaamheid en milieu

Voorstel (elk beslispunt apart in stemming te brengen):

1. **Het college verzoeken voor het thema duurzaamheid en milieu scenario 1 uit te werken in de Voorjaarsnota 2015 en de Programmabegroting 2016.**
2. **Het college verzoeken voor het thema duurzaamheid en milieu scenario 2 uit te werken in de Voorjaarsnota 2015 en de Programmabegroting 2016.**
3. **Het college verzoeken voor het thema duurzaamheid en milieu scenario 3 uit te werken in de Voorjaarsnota 2015 en de Programmabegroting 2016.**
4. **Het college verzoeken voor het thema duurzaamheid en milieu scenario 4 uit te werken in de Voorjaarsnota 2015 en de Programmabegroting 2016.**

Inleiding

In het voorliggende raadsvoorstel worden voor het thema duurzaamheid en milieu de vier overheidsrollen in scenario's beschreven. Uitgangspunt bij alle scenario's is het wettelijk kader.

Niet opgenomen in dit raadsvoorstel zijn keuzes rondom toezicht en handhaving. Zoals in andere raadsvoorstellen kerntakendiscussie aangegeven, hebben we ervoor gekozen dit onderwerp onder te brengen bij het thema bedrijfsvoering.

Wettelijk kader

- *Afvalverwijdering en -verwerking*

De gemeente heeft een wettelijke plicht tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen (Wet milieubeheer).

- *Milieu en duurzaamheid*

De gemeente heeft een wettelijke verplichting voor een aantal milieutaken in de ruimtelijke plannen die betrekking hebben op de bodem, geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit en water (Wet geluidhinder, Wet bodembescherming, Wet milieubeheer). Onderdeel daarvan is milieuvergunningverlening en -handhaving. De gemeente heeft geen wettelijke taak als het gaat om duurzaamheid/energie en natuur- en milieueducatie.

Gemeentelijk beleid

- *Afvalverwijdering en -verwerking*

Doetinchem werkt met een afvalstoffenbeleidsplan. In 2015 zal het nieuwe afvalstoffenbeleidsplan 2015-2018 worden vastgesteld, waarin wordt aangegeven hoe de gemeente Doetinchem de afvalscheiding zal vormgeven om de scheidingspercentages van 65% in 2015 en 75% in 2020 te halen.

- *Milieu en duurzaamheid*

Op het deelterrein milieu voert de gemeente vooral de wettelijke taken uit. Dit is uitgewerkt in verschillende beleidsnota's, zoals de Structuurvisie Doetinchem 2035, de Nota bodembeheer, de Beleidsnota Externe Veiligheid, het Gemeentelijk waterplan, enzovoort. Daarnaast heeft Doetinchem een Duurzaamheidsprogramma 2014-2018 en de bijbehorende Duurzaamheidsagenda 2014, waarin de gemeente haar eigen duurzaamheids- en energiedoelstellingen vastgelegd heeft.

Visie Kerntakendiscussie

Op het beleidsthema duurzaamheid en milieu gaat de *Visie Kerntakendiscussie* niet rechtstreeks in.

Gemeentelijke rolinvulling

- Afvalverwijdering en -verwerking

Over het algemeen stelt de gemeente de kaders bij afvalinzameling en afvalverwerking. De afvalinzameling doet de gemeente vervolgens zelf (overheidsrol 1). De afvalverwerking laat de gemeente over aan een marktpartij (overheidsrol 2).

- Milieu en duurzaamheid

Bij het merendeel van de wettelijke milieutaken stelt de gemeente de kaders (afgeleid van de wettelijke kaders) en voert de gemeente de bijbehorende taken zelf uit of besteedt deze uit aan een marktpartij (overheidsrollen 1 en 2). Specifiek is de uitvoering van milieuvergunningverlening en -handhaving. Deze taken zijn overgedragen aan de (gemeenschappelijke regeling) Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) (overheidsrol 2).

Scenario's kerntakendiscussie

Vanuit de vier rollen van de overheid beschrijven we hierna vier scenario's voor het beleidsthema duurzaamheid en milieu. Toezicht en handhaving is, zoals gezegd, hier buiten beschouwing gelaten.

Scenario 1 - (overheidsrol 1)

Kenmerkend van het eerste scenario is dat de gemeente zelf of met regiogemeenten de beleidskaders stelt en de bijbehorende taken ook zelf uitvoert.

In het eerste scenario stelt de gemeente bij het onderdeel afvalverwijdering en -verwerking het kader op, via een afvalbeleidsplan, waarbinnen zij haar wettelijke taken (inzameling huishoudelijk afval) uitvoert. Tevens zamelt de gemeente zelf dat huishoudelijk afval in. Dit is grotendeels zoals het nu gaat binnen onze gemeente. De volgende keuzemogelijkheden zijn er hier:

- a. Regionale samenwerking.
Mogelijkheid is om de afvalinzameling en/of de afvalverwerking met andere gemeenten te doen. Bij de verwerking kan gedacht worden aan gezamenlijke sorteer- en vergistingsinstallaties. Hierdoor kan het scheidingsresultaat verder worden verbeterd.
- b. Afvalscheidingspercentage verhogen.
De gemeente is bezig met het opstellen van een nieuw afvalbeleidsplan. Het afvalbeleidsplan is erop gericht het afvalscheidingspercentage van de gemeente te verhogen. Hoe hoger het afvalscheidingspercentage, hoe meer afval verwerkt kan worden tot waardevolle grondstof. Om het scheidingspercentage te verhogen is een variantenanalyse uitgevoerd. Op basis hiervan zijn twee alternatieven aan de raad voorgelegd: (a) minicontainer voor kunststof en (b) omgekeerd inzamelen.

Bij het onderdeel milieu en duurzaamheid stelt de gemeente binnen dit eerste scenario een milieubeleidsplan of een duurzaamheidsprogramma op. Tevens voert de gemeente zelf activiteiten uit om de doelstellingen daaruit te realiseren, zoals het aanbrenge van energiezuinige openbare verlichting.

Keuzemogelijkheden hier zijn:

- a. Milieu beperken tot het minimaal uitvoeren van de wettelijke taken.
- b. Meer aandacht voor duurzaamheid.
Meer aandacht voor duurzaamheid is van belang voor de toekomstige leefbaarheid op onze aarde. Bij duurzaamheid gaat het om een milieu- en diervriendelijke manier van delven van grondstoffen, opwekken van energie, voortbrengen van voeding, etc.

Scenario 2 – (overheidsrol 2)

Kenmerkend voor het tweede scenario is dat de gemeente zelf of met regiogemeenten de beleidskaders stelt en de uitvoering van de bijbehorende taken laat uitvoeren door anderen, o.a. via subsidiëring of via aanbesteding.

Evenals in het eerste scenario stelt de gemeente in het tweede scenario bij afvalinzameling en –verwerking het kader op waarbinnen zij haar wettelijke taken uitvoert. Maar in dit tweede scenario besteedt de gemeente niet alleen de afvalverwerking (zoals nu al gebeurt), maar ook het inzamelen van het huishoudelijk afval uit aan marktpartijen. Dit betekent dat de eigen afvalinzameling verzelfstandigd wordt of overgedaan wordt aan een marktpartij. De volgende keuzemogelijkheden zijn er hier:

- a. Regionale samenwerking.
Mogelijkheid is om de afvalinzameling en/of de afvalverwerking met andere gemeenten aan te besteden.
- b. Afvalscheidingspercentage verhogen.
Evenals bij het eerste scenario zijn binnen het tweede scenario de twee alternatieven om te komen tot verhoging van het afvalscheidingspercentage: (a) minicontainer voor kunststof en (b) omgekeerd inzamelen.

Ook in het tweede scenario stelt de gemeente voor het onderdeel milieu en duurzaamheid een milieubeleidsplan en/of een duurzaamheidsprogramma op. De activiteiten die hieruit voortvloeien laat de gemeente over aan de samenleving en aan marktpartijen. Subsidiëring en aanbesteding ondersteunen dit. Dezelfde keuzemogelijkheden als bij scenario 1 zijn hier:

- a. Milieu beperken tot het minimaal uitvoeren van de wettelijke taken.
- b. Meer aandacht voor duurzaamheid.

Scenario 3 – (overheidsrol 3)

Kenmerkend voor het derde scenario is dat de gemeente, binnen de wettelijke mogelijkheden daartoe, samen met andere maatschappelijke en/of marktpartijen het beleidskader opstelt en dat zij daarbij in gezamenlijkheid afspraken maken over de uitvoering van de bijbehorende taken.

Voor het onderdeel afvalverwijdering en –verwerking geldt dat de wettelijke plicht tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen het maar beperkt mogelijk maakt dat de gemeente zijn afvalstoffenbeleid samen met andere partijen kan opstellen. Op onderdelen is het echter wel degelijk mogelijk om dat te doen en om daarbij ook afspraken te maken over de daadwerkelijke afvalinzameling. Papierinzameling door verenigingen is zo'n voorbeeld. In dit scenario worden de mogelijkheden onderzocht om zoveel als mogelijk samen met anderen kaders op te stellen en op basis daarvan de afvalinzameling te organiseren.

Binnen het derde scenario poogt de gemeente voor het onderdeel milieu en duurzaamheid om met andere partijen te komen tot milieu- en duurzaamheidsinitiatieven. Dit kan met bewoners zijn en dit kan met maatschappelijke organisaties en marktpartijen zijn. De AGEM is een voorbeeld van zo'n gezamenlijk opgezet initiatief.

Scenario 4 – (overheidsrol 4)

Kenmerkend voor het vierde scenario is dat de gemeente zich niet kaderstellend en ook niet uitvoerend bemoeit met het betreffende beleidsthema. De gemeente laat dit over aan de samenleving en/of aan marktpartijen. De gemeente faciliteert hoogstens initiatieven vanuit de samenleving met ondersteunende middelen, maar zonder daar beleidsinhoudelijke eisen aan te stellen.

Ook bij het vierde scenario geldt voor het onderdeel afvalverwijdering en -verwerking dat de wettelijke plicht tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen het maar beperkt mogelijk maakt dat de gemeente die inzameling overlaat aan de samenleving, dan wel de markt. In dit scenario doet de gemeente het minimaal wettelijke en probeert het zoveel mogelijk de inzameling bij bewoners te leggen. De gemeente faciliteert inzamelpunten en inzamelacties voor de afvalsoorten die de gemeente niet (meer) aan huis komt inzamelen, zoals plastic of restafval. Binnen dit scenario wordt dit onderzocht.

Voor het onderdeel milieu en duurzaamheid laat de gemeente binnen scenario 4 het aan de samenleving en de markt over om milieu- en duurzaamheidsinitiatieven te ontplooiën. Hoogstens ondersteunt de gemeente deze initiatieven via subsidies. Een voorbeeld hiervan is de Regeling Achterhoek Bespaart. Dit is een regeling waarmee de overheid bewoners financieel ondersteunt om energiebesparende maatregelen te treffen, maar voor de rest het aan die bewoners zelf overlaat om er wel of niet aan deel te nemen.

Financiën

Op dit moment geeft de gemeente jaarlijks € 6,5 miljoen uit aan duurzaamheid en milieu. Hiervan is € 5,5 miljoen voor afvalverwijdering en -verwerking. Hier tegenover staan inkomsten van bijna € 7 miljoen vanwege afvalverwijdering en -verwerking (afvalstoffenheffing en afvalverwerking). Opmerking hierbij: Op basis van de bovenstaande cijfers lijkt het alsof er geld wordt verdiend op het product afval. Echter, de afvalinzameling is kostendekkend. Het verschil ontstaat doordat de terug te vorderen btw niet als kostenpost is opgenomen.

De raads werkgroep kerntakendiscussie,

drs. B.P.M. Janssens,
griffier

A.J. Verhoeven,
voorzitter

De raad van de gemeente Doetinchem;

gezien het voorstel van de raadswerkgroep kerntakendiscussie over de kerntakendiscussie -
thema duurzaamheid en milieu;

gezien de aangenomen amendementen op dit voorstel;

gelet op de artikelen 108 en 147 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

Aldus besloten in zijn vergadering van 19 maart 2015,

, griffier

, voorzitter